

אנגל, האיש שקיבל 6000 ל"י עבור „אינפורמציה“ תתלם להלשין!

מות בעין יפה למיפעלים צבוריים, לעולים חדשים ולנוקקים בכלל. ראוי מר אנגל - עזרה בכל משאלותיו.

בזמן שהאנגלים ברחו מפה, קניתי מהם הרבה ציוד צבאי. לא לקחתי את זה לעצמי, אם כי אז עוד לא היה לנו צבא. נתתי אז להגנה שבע מכוניות מליאות שר מורייס-וודג'ס. ככה, במתנה. ואילו לאצ"ל, נתתי 200 מזרונים ו-200 מיטות.

כשהוקם צבא הגנה לישראל, עזרתי גם לצבא. אני עמדותי בקשרי-מסחר עם האנגלים, שחגו בסרפנד. ידעתי שהערבים רוצים לקנות מהם חומרי-בניין, מלט וברזל, כדי לעשות ביצורים. קניתי את כל החומרים האלה והפסדתי על זה הרבה כסף - רק כדי שהערבים לא יוכלו לקנותם.

הנה, יש לי עוד תעודה בכיס, חתומה עליידי מפקדת מחנה צריפין של צה"ל וזה מה שהיא אומרת: „הנני מביע את רגשי תודתי וואהדתי העמוקים על יחסך המופתי והראוי לציון, בתתך למחננו כתרומה, שול-הנות, כיסאות ופוטלים, לשם ריהוט ספריה וחדר קריאה מרכזיים. ספריה זו מביאה ברכה למאות חיילים השוהים בה בשעת מנוחה, ובלי עזרתך הנדיבה לא היה עולה בדיננו לפתוח מיפעל חינוכי זה, היות ומן הנמנע היה להשיג את הציוד הדרוש ממקורות צבאיים. נזכור את דריכותך הנפשית ורוחב הלב שגילית.“

גם בפני השקפים, בזמן שעוד לא היה לי כלום, פתחתי את כל המחננים שלי ואמרתי: תקחו הכל מה שהענינים שלכם רוצות, אם תהיה לנו מדינה - תשלמו; ואם לא - לא תשלמו. אחרי הקמת המדינה שילם לי השקפים בדיוק מה שאני שלמתי לאנגלים. לא הירווחתי על זה אפילו מיל.

ידידה-משפחה הנאמן

ראשון-לציון היה לי ידיד-נעורים בשם גופסי קלוצמן. הכרתי אותו עוד בפולניה, היינו ידידים מילדות. כשהגעתי לארץ, התברר שהוא בעל בית-החרושת לי-סכיני-גילוח אוקבה.

בשנת 1943 הוא הסתבך עם שלטונות מס ההכנסה של המנדט, ואני עזרתי לו עם הקשרים הטובים שהיו לי. אז נאלצתי להקריב את עצמי, כדי לעזור לו! עשיתי את זה.

אחרי זה, קשרי-ידידות ביני לבין קולצ'מן היו כליכך הדוקים, שלא היה יום בו לא אכלתי אצלו בבית. הייתי יודת המשפחה. אבל את האוכל שאכלתי אצל קולצ'מן לא אכלתי בחינם. כל פעם שלחתי כמור

יות גדולות של בשר, וזה היה בזמן ש' בארץ לא היה בשר. מה ששלחתי הספיק לעזור גם למשפחות אחרות.

כך ניכנסתי לעסקים של אוקבה. חיטלתי את המשק שלי ובמשך ארבע שנים, מ'1948 עד 1952, עבדתי לארגן את הייצוא של אוקבה.

בשנת 1950 הייתי, יחד עם קלוצמן, ב' צירוף שבשהייץ, ועשיתי הסכם איתו ליסד בארצות-הברית פירמה בשותפות לשנינו, לייצוא סכיני-גילוח. השותפות הייתה פיפטית סיפטית. לא עשינו שום הסכם או חוזה ב' כתב, הכל סיכמנו בעל-פה. כי המילה של קלוצמן הייתה בשבילי כמו שטר חתום.

כאשר מכרתי את המשק שלי בראשון-לציון, בשנת 1949, החלפתי את הכסף לי-דולארים ושלחתי אותו בדרך שחורה לארצות-הברית. זה היה סכום כסף גדול. נסעתי, אם כן, לאמריקה - ושם התחלתי לארגן בניו-יורק את הייצוא של אוקבה. ליסדתי חברה והתחלנו לעבוד. אבל אחרי זמן קצר היינו צריכים לחסל את העסק. זה היה באשמתו של קלוצמן, הוא שלח דברים אחרים לגמרי ממה שהזמינו, ולא היתה לי ברירה אלא לחסל את השותפות.

האשה כשופטת

שחזרתי מארצות-הברית, בשנת 1953, באתי לקלוצמן ואמרתי לו ש' יתן לי מה שמגיע לי, ואני אלך לדרכי ולא אתעסק עוד בעניינים של אוקבה. ואז הוא עשה לי פתאום חשבון שלא מגיע לי שום דבר, ושכלל לא עשה איתי שום שותפות בעסק הנה של הייצוא לארצות-

הברית. ביקשתי ממנו שילך איתי לבורר רות או לדין-תורה. הוא סירב.

אמרתי לו: „אתה יודע מה? ניקח את אשתך בתור שופטת.“ הוא הסכים.

ישבנו אצלו בבית, ואשתו הייתה צריכה להיות השופטת בינינו. הטענה שלו הייתה שהוא אף פעם לא דיבר איתי על אירגון ייצוא של סכיני-גילוח לארצות-הברית. הוא שיקר כימעט בכל פרט. אני נדהמתי ושי-תקתי. מרוב תדהמה לא ידעתי מה לענות לו. אשתו ראתה אותי כן, ואמרה: „מה אתה שותק, מר אנגל, אם יש לך טענות לבעלי - דבר!“

אמרתי לה: „מה אני יכול לדבר, אם בעלך אומר שלא אמר לי כלום?“

הייתי אז במצב קשה מאוד. הייתי דחוק מאוד בכסף, וכאשר קלוצמן הציע לי 5000 ל"י כדי שאעזוב את כל העסקים איתו ולא יהיו לי יותר דרישות אליו - הסכמתי. הוא עוד עשה לי חשבון שמהכסף הזה מגיעות לו 2000 ל"י. לא היתה לי דרך אחרת. הסכמתי גם לזה.

אולם לאחר מכן המשכתי לחתוך עליו ולבקש ממנו ללכת איתי לבוררות ולדין-תורה. ראיתי שמן היסודות שאני בניתי לו הוא הרוחח מיליונים, ואני לא קיבלתי מזה כלום. הוא יצא אדם עשיר ואני - אחרי שנות עבודה מפרכת, ואחרי שאר-בדתי את משקי ואת כספי בחוץ-לארץ - נשארתי מחוסר-כל.

הוא אפילו לא שילם לי מה שהיה מגיע לי בתור סוכן של בית-החרושת. אפילו אם הייתי רק סוכן פשוט, היה מגיע לי, לפי חשבוני, בהתאם לאחוזים מהייצוא שאירגנתי, תי, כמה רבבות ל"י. מהייצוא לפולניה בלבד הגיע לי סך 35 אלף ל"י.

עורך-הדין מקס זליגמן הכיר את כל העניינים שלי עם אוקבה. הכרתי את זליגמן כאשר מכרתי את המשק שלי בראשון-לציון. זליגמן היה עורך-הדין של האדם שקנה ממני את המשק. אחר-כך לקחתי אותו בתור עורך-דין שלי, והוא הכיר את כל מה שהיה.

פעם אחת, זה היה בערך בשנת 1955, אמר לי אדם מסויים: „שמע, אתה טיפש גדול. למה שלא תמסור על קלוצמן לשל-סוגות מס ההכנסה?“ הייתי לקוח שלו והיינו גם ידידים טובים. הוא הכיר את סודותי וידע שקלוצמן גול ממני סכום כסף שעבדתי עליו שנים רבות.

פעם אחרת אמר לי האיש: „מדוע אתה כל-כך טובל בחינם? אני, במקומך, הייתי מוסר אותו למס הכנסה.“ הוא גם אמר לי שאוכל לקבל הרבה כסף עבור זה.

עניתי לאותו איש כפי שהעזל ש' עשו לי אני רוצה לנקום - אבל אינני רוצה להטריף את שמי הטוב. הוא ענה

לי שאינני צריך להטריף את שמי.

כל החזירים מתו

איש סיפר לי, כי יש לו סקיד בכיר במשרדי מס-ההכנסה בירושלים והוא יכול לסדר שאת האינפורמציה אוכל למסור במשרדו, כך שאף אדם לא יכיר את שמי - אפילו לא מר ישראל גרינש-טיין, סגן נציב מס-ההכנסה.

ועוד אמר לי האיש, שאני יכול לבקש עבור האינפורמציה שלי 50 אלף ל"י. אני בהחלט לא ידעתי שבשביל דברים כאלה אפי-שר לקבל כסף.

שאלתי את זליגמן אם מס-הכנסה יכול להבטיח כסף ולא לתת והוא צנה לי שזה בלתי-אפשרי, כי הוא יעשה איתם הסכם בכתב.

בכל זאת עבר זמן רב עד שיכולתי להחליט אם לעשות דבר כזה, או לא. בזמן הזה חזרתי לגדל חזירים. ב'1956 הייתי בארצות-הברית, וכשחזרתי שוב עשיתי דיר של חזירים. השקעתי בדיר הזה 40 אלף ל"י. חלק גדול מהכסף הזה לקחתי בהל-חאות. אחר-כך, רוב הכסף הלך לאיבוד - מפני שהיתה מחלה בדיר והחזירים מתו.

כל אותו זמן, היה זליגמן בקשר עם מס-הכנסה. הרבה פעמים אמרתי לו כן ולא. בקשר למסירת האינפורמציה, וגם כתבתי מיכתבים לקלוצמן שאם לא יביא לבירור את הסיכסוך שבינינו אני אמסור אותו למס הכנסה. על זה אמר לי קלוצמן שהוא מוכן לשלם למס-הכנסה חמש פעמים יותר ממה שאני דורש ממנו - ובלבד שלא ישלם לי. כתבתי לקלוצמן שאם חבר אחד ישיביר את האמון של החבר השני, או הוא מנוול. ואם החבר השני יעשה את איתו הרבר - אז שניהם או שרבים או מנוחלים. ההבדל הוא בזה שאחד שבר את האמון של חברו כדי להרוחח, ואילו ה' שני עשה זאת כדי להגן על עצמו.

בסוף השתכנעתי שאם אמסור אינפור-מציה למס-הכנסה אף אדם לא ידע מזה, ואפילו את הפרס הכספי יקבל העורך-דין שלי בשבילי.

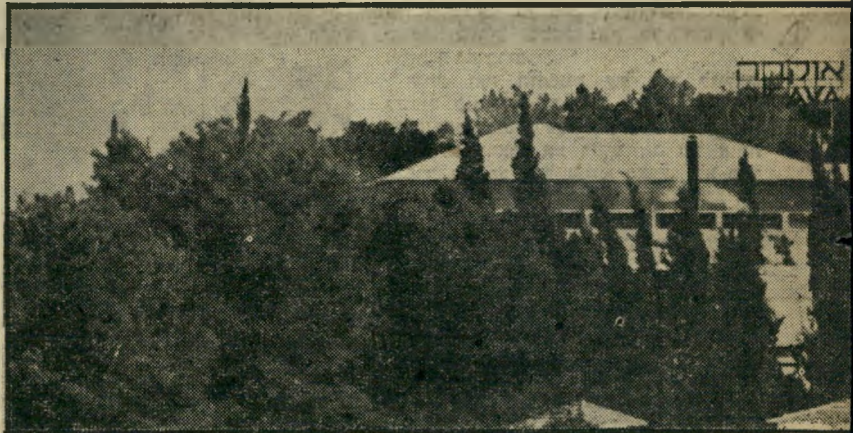
„אתה יכוד דפמון!“

את כל המשא-ומתן בעניין הכספי עם האוצר ניהל מר זליגמן. פעם אחת הוא הביא למשרדו את גרינשטיין, סגן נציב מס-ההכנסה, והוא אמר לי שהאוצר אינו מוכן לשלם יותר מ'25 אלף ל"י עבור האינפורמציה. אני הסכמתי על הסכום הזה והתנאים בינינו היו שזליגמן יקבל את הכסף אחרי שמס-ההכנסה יחכה שאפשר (המשך בעמוד 22)

מוסרי אינפורמציה למס-ההכנסה הוא לא יותר מחמישה אחוזים מהסכום המתקבל. תחילה, הציע ברוש לאנגל אלף לירות. ב' שלב מאוחר העלה את הפרס ל'3000 ל"י. היתה זו תגרנות של שוק, שנמשכה ב' משך מספר שנים. בסופה הסכים האוצר לשלם סכום של 6000 ל"י. לכן, עיסקה מפורקת זו היא הדוגמה הטובה ביותר שהמלשינות, כמצעצי להשגת אינפורמציה עבור גופים ממלכתיים, פוגמת

שהסתכמה ב'10 אחוז בלבד מהסכום שתבע. כאשר נאלץ משרד האוצר, בכל זאת, להתייחס לבעיית תשלום התמורה הכספית עבור האינפורמציה שטופקה לה, נמצאה טענה חדשה. בישיבה שקיימה במשרדו של נציב מס-ההכנסה, הדוקטור תיאודור ברוש בתל-אביב, הודיע ברוש כי לסגנו, גריני-שטיין, לא היתה הסמכות להסכים לתנאים שבהסכם עם אנגל, ולא להבטיח את הסכום שהובטח. ברוש הסביר כי הפרס הכספי לי

בעיקבות אינפורמציה זו הגישה פרקליטות המדינה ארבע תביעות נפרדות נגד א'קבה. באחד השלבים של התביעה הראשונה נגד אוקבה, דרש ארזין שימרון, פרקליט ה' תביעה, מאנגל ידיעות נוספות בקשר לתכני-עה. הוסכם בין שימרון לאנגל שהאחרון ידאג להמצאת עובדות נוספות, ואילו שימי-רון ידחה את בירור התביעה. אולם עשה שאנגל עסק באיסוף חומר נוסף, חיטל שימי-רון בחיפזון את התביעה, באמצעות פשרה

נסותיו המועלמות מסר אנגל למס-ההכנסה

במסר הציבורי ואינה מביאה ברכה אף לא לאחד מן הצדדים. אין ספק שגילוי עבריינים והעמדתם לדיון, כפי שנעשה בפרשת אוקבה, היא חובה ממלכתית. אולם ישנם אמצעים בדוקים יותר לגילוי עבריינים מאשר אלה שנתגלו ב' פרשה זו. כי בסופו של דבר, נמצאו הגור-מים, אשר עסקו בניגולו ההכנסות את נעלמות. של מיפעל סכיני הגילוח, בעזרתה של מלשינות, מגולחים מכבדים.